

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
на тему: «Обліково-аналітичне забезпечення та аудит розрахунків з дебіторами і кредиторами (на прикладі ТОВ «Строй Груп Одеса»)»

Виконавець:

студентка 6 курсу 1 групи
факультету _____ менеджменту, _____ обліку _____ та
інформаційних технологій
Шульгач Ксенія Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)
Москалюк Ганна Олександрівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ОДЕСА – 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У процесі господарської діяльності кожне підприємство взаємодіє з іншими суб'єктами – контрагентами, з якими виникають розрахункові операції. Вони можуть здійснювати відвантаження товарно-матеріальних цінностей, виконувати роботи, надавати послуги тощо. Розрахунки та заборгованість з дебіторами і кредиторами безпосередньо впливають на платоспроможність, фінансове середовище та стійкість, незламність та стабільність підприємства.

Важливою складовою в ефективній діяльності підприємств є організація бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю розрахунків з контрагентами та надання інформації зацікавленим сторонам для здійснення успішної діяльності підприємства і прийняття управлінських рішень. Тому важливим є детальне вивчення розрахунків з дебіторами і кредиторами, їх облік, контроль та аналіз з теоретичної та практичної точки зору.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є проведення теоретичного дослідження та розробка рекомендацій щодо удосконалення системи обліку, контролю та аналізу операцій з дебіторами і кредиторами на прикладі ТОВ «Строй Груп Одеса».

Завдання дослідження. Виходячи з поставленої мети, розроблено коло наступних завдань:

- вивчення економічної сутності, класифікації та оцінки розрахунків з дебіторами і кредиторами, їх форм та значення;
- визначення місця та ролі зобов'язань і розрахунків у структурі заборгованості підприємства;
- оцінка особливостей ведення обліку у розрізі дебіторів та кредиторів на досліджуваному підприємстві ТОВ «Строй Груп Одеса»;
- вивчення відображення розрахунків з дебіторами і кредиторами в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності;
- дослідження та удосконалення документообігу щодо розрахунків з дебіторами і кредиторами;
- удосконалення обліку, контролю та аналізу, а також економіко-математичне моделювання щодо розрахунків з дебіторами і кредиторами підприємства ТОВ «Строй Груп Одеса»;
- формування рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку, контролю та аналізу щодо розрахунків з дебіторами і кредиторами на досліджуваному підприємстві.

Дослідженням питань щодо організації бухгалтерського обліку, контролю, аудиту та аналізу, а також їх удосконалення в системі розрахунків з дебіторами і кредиторами займалися як вітчизняні, так й зарубіжні вчені. Серед них слід виділити наступних: Х. Андресон, М.Д. Білик, І.А. Бланк, І.І. Бродська, Г.М. Давидов, Р. Ентоні, Д. Кізо, О.М. Колеснікова, Г.О. Москалюк, О.В. Побережець, В.М. Прохорова, М.С. Пушкар, А.І. Солонько, Е.С. Хендриксен, В.Г. Швець, О.Ф. Ярмолюк та ін. У своїх працях науковці займалися дослідженням теоретичних та практичних аспектів розрахунків з дебіторами і кредиторами, зокрема: сутність та

класифікація зобов'язань, організація бухгалтерського, управлінського та податкового обліку, їх вплив на господарську діяльність та фінансову звітність підприємства, а також шляхи вдосконалення системи розрахунків тощо. Але деякі питання, присвячені вдосконаленню обліку, контролю та оподаткуванню розрахункових операцій в сфері будівництва все ще залишаються дискусійними та потребують подальшого вивчення.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процеси забезпечення ефективності системи обліку та контролю розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Предмет дослідження Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти організації бухгалтерського обліку, аналізу та контролю розрахунків з дебіторами і кредиторами на досліджуваному підприємстві ТОВ «Строй Груп Одеса».

Методи дослідження. Основою дослідження у кваліфікаційній роботі є комплексний підхід до вдосконалення системи обліку і контролю розрахунків підприємства та вирішення поставлених у роботі завдань.

Для розкриття основних положень за темою дослідження, було використано наступні методи наукового дослідження: аналіз та синтез; індукція та дедукція; порівняння та групування; теоретичне узагальнення; методи логічного аналізу; аналогії тощо. Перелічені методи було застосовано також для аналізу проблем з удосконалення обліку та контролю розрахунків з дебіторами і кредиторами на ТОВ «Строй Груп Одеса».

Для вивчення наукової літератури вітчизняних та зарубіжних вчених використовувались наступні методи: індукція – збір інформації, її порівняння та групування, аналогії; дедукція – узагальнення дослідженої теоретичної інформації; системно-структурний підхід; для дослідження практичної частини – методи логічного аналізу та моделювання; для удосконалення методики бухгалтерського обліку та контролю – абстрактно-логічний метод і метод причинно-наслідкового зв'язку; для надання рекомендацій – узагальнюючий підхід тощо.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою є:

- законодавчі акти, закони та нормативні документи України;
- періодичні видання, монографії, навчальні посібники та інші публікації наукових робіт вітчизняних і зарубіжних вчених, що спеціалізуються на питаннях обліку, контролю та аналізу розрахунків з дебіторами і кредиторами;
- первинні та звітні реєстри, фінансова, статистична та управлінська звітність ТОВ «Строй Груп Одеса».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (76 найменувань) та 19-ти додатків. Загальний обсяг роботи становить 106 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 96 сторінках. Робота містить 31 таблицю, 14 рисунків.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження автором опубліковано статті та тези доповіді на конференції:

Шульгач К. О. Зміни у показниках ефективності бізнесу внаслідок застосування МСФЗ 15. *Напрями розвитку обліку, контролю та економічного*

аналізу в умовах глобалізації : зб. матеріалів доп. учасн. VIII Міжнар. студ. наук.-практ. інтернет-конф. Одеса : ОНЕУ, 2022. С. 107-109.

Шульгач К.О. Стратегічне управління витратами на прикладі будівельної галузі. *Збірник науково-практичних статей*. ОНЕУ. 2022. С. 109-116.

Шульгач К.О. Особливості управлінського аналізу прибутку підприємств будівельної галузі. *Збірник науково-практичних статей*. ОНЕУ. 2022. С. 237-242.

Шульгач К.О. Прогнозування дебіторської та кредиторської заборгованості на будівельному підприємстві. *Збірник науково-практичних статей*. ОНЕУ. 2022. С. 406-411.

Москалюк Г.О., Шульгач К.О. Управління дебіторською заборгованістю на будівельних підприємствах. *Науковий вісник ОНЕУ*. 2022. Випуск 9-10. (у друку).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні основи обліку дебіторської і кредиторської заборгованості**» досліджено теоретичні підходи до трактування економічної сутності заборгованостей; розглянуто класифікаційні ознаки заборгованостей та організацію обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами на підприємстві; розглянуто дискусійні питання обліку дебіторської та кредиторської заборгованості згідно НП(С)БО та М(С)БО.

У другому розділі «**Організаційно-методичні аспекти обліку та аудиту розрахунків з контрагентами на ТОВ «Строй Груп Одеса»**» надано характеристику підприємства ТОВ «Строй Груп Одеса», досліджено його облікову політику, порядок відображення розрахунків з контрагентами; розглянуто систему аналітичного та синтетичного обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, здійснено аналіз основних економічних показників, що відображають результати діяльності підприємства.

У третьому розділі «**Аналіз розрахунків з дебіторами і кредиторами на аналізованому підприємстві**» здійснено аналіз розрахунків з дебіторами та кредиторами; досліджено організацію контролю на підприємстві; побудовано кореляційно-регресійну модель впливу факторів на зміну коефіцієнта загальної ліквідності; надано рекомендації щодо покращення ведення обліку розрахунків з контрагентами та підвищення ефективності діяльності ТОВ «Строй Груп Одеса».

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження теоретичних основ обліку дебіторської та кредиторської заборгованості, а також вивчення системи бухгалтерського обліку, внутрішнього контролю та проведення аналізу розрахунків з контрагентами на ТОВ «Строй Груп Одеса» дозволило нам зробити наступні висновки.

1. Дебіторська заборгованість – це сукупна сума заборгованості, яка належить тому чи іншому суб'єкту господарювання з боку фізичних і юридичних осіб, що є його боржниками (дебіторами). Кредиторська заборгованість – це відносини між підприємствами, в яких завжди є розрив у графіку платежів з переходу права

власності на товар, коли платіжні документи пред'являються до оплати та коли вони фактично оплачені.

2. Необхідність оцінки заборгованості виникає при аналізі фінансового стану підприємства, при оцінці вартості підприємства. Для успішного запровадження бухгалтерського обліку необхідно налагодити облік розрахунків із кредиторами та дебіторами. Наявність ритмічних платежів від споживачів є запорукою стійкості всієї галузі загалом.

3. Якісна побудова обліково-аналітичної системи здійснення розрахункових операцій дозволяє користувачам звітності оцінити ефективність розрахунків із дебіторами та кредиторами, дати оцінку якості управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.

4. Вибір контролюючих заходів на стан дебіторської та кредиторської заборгованості, а також вибір національних стандартів та принципів МСФЗ, залежить від специфіки галузі підприємства. Ведення бухгалтерського обліку заборгованостей забезпечить підвищення прибутковості та скорочення можливих втрат, сприяючи ефективному економічному розвитку суб'єкта господарювання.

5. ТОВ «Строй Груп Одеса» є мікропідприємством будівельного сегменту, яке надає послуги з виконання напівсухої цементно-піщаної стяжки підлоги в житлових та нежитлових приміщеннях, а також виконує роботи по влаштуванню покрівлі. На підприємстві бухгалтерський облік розрахунків із замовниками та постачальниками в цілому ведеться згідно діючого законодавства.

6. Аналіз основних показників діяльності підприємства ТОВ «Строй Груп Одеса» показав, що у 2020 р. порівняно з 2019 р. чистий дохід від реалізації продукції (робіт, послуг) збільшився з 14,2 млн. грн. до 15,6 млн. грн., тобто на 5,4 млн. грн., темп зростання при цьому складає 10,18%. У 2020 р. порівняно з 2019 р. усі показники рентабельності мають тенденцію до збільшення, що є позитивним моментом у діяльності підприємства.

7. Аналіз складу та структури джерел фінансування показав, що на підприємстві власний капітал має позитивну тенденцію до збільшення. В частині пасиву підприємства значне зростання відбулось в частині поточних зобов'язань, що є негативним моментом. ТОВ «Строй Груп Одеса» слід переглянути статті зобов'язань в частині дебіторської та кредиторської заборгованості, які в подальшому можуть вплинути на фінансові показники (платоспроможність, рентабельність тощо).

Тенденція до зростання поточних зобов'язань є негативним моментом в діяльності аналізованого підприємства, яка свідчить про те, що ТОВ «Строй Груп Одеса» функціонує за рахунок позикових коштів, тобто своїх коштів підприємству не вистачає.

8 Проведення аудиту заборгованостей на ТОВ «Строй Груп Одеса» дозволить підтвердити достовірність відомостей про стан розрахунків та виявити боргові суми, а також уникнути ризиків, пов'язаних із простроченнями платежів.

9. Аналіз динаміки дебіторської заборгованості ТОВ «Строй Груп Одеса» показав, що дебіторська заборгованість ТОВ «Строй Груп Одеса» на 100% складається з поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги. На

рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» ведеться облік розрахунків із замовниками ТОВ «Строй Груп Одеса».

10. Для зменшення поточної дебіторської заборгованості керівництву підприємства ТОВ «Строй Груп Одеса» рекомендовано:

- проводити ряд робіт з постійними замовниками (наприклад, розробити систему знижок, акцій), які стимулюватимуть як збільшення продажів, так і скорочення термінів відволікання коштів у розрахунках із замовниками. Цінова мотивація зараз є загальноприйнятою практикою, яка дозволить істотно зменшити дебіторську заборгованість;

- створити резерв сумнівних боргів для зменшення можливих втрат від списання безнадійної заборгованості (це може відбутися у зв'язку з банкрутством чи ліквідацією дебіторів-боржників);

- оцінити ймовірність безнадійних боргів у групах за термінами виникнення заборгованості для того, щоб мати більш реальну оцінку коштів, які зможе отримати ТОВ «Строй Груп Одеса» від дебіторів;

- складати реєстр старіння рахунків дебіторів. Вихідною інформацією для його складання є дані бухгалтерського обліку щодо заборгованості конкретних замовників, при цьому важливо отримати інформацію не лише про суму заборгованості, а й про строки її виникнення;

- здійснювати попередню роботу із потенційними замовниками до надання послуг: з'ясувати їх платоспроможність, ліквідність, фінансову стійкість;

- під час укладання договору ретельно обговорювати із замовниками умови надання відстрочки, систему штрафних санкцій за прострочення платежу;

- проводити регулярний моніторинг стану заборгованості, зокрема аналіз складу, структури, динаміки та оборотності дебіторської заборгованості;

- регулярно проводити акти звіряння із замовниками на підтвердження заборгованості;

- посилити контроль якості дебіторської заборгованості, тобто при виявленні простроченої дебіторської заборгованості, яка може перерости у безнадійну, своєчасно вживати заходів щодо досудового та судового врегулювання такої заборгованості.

11. Для розрахунків з постачальниками на ТОВ «Строй Груп Одеса» використовують рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками». Отримання поворотної фінансової допомоги підприємство обліковує за кредитом 685 субрахунку «Розрахунки з іншими кредиторами». Аналіз структури поточних зобов'язань показав, що найбільшу питому вагу складає інша поточна заборгованість. Для зменшення поточних зобов'язань керівництву підприємства ТОВ «Строй Груп Одеса» рекомендовано:

- збільшувати обсяги реалізації послуг шляхом пошуку нових замовників – впроваджувати рекламу, виходити на нові ринки збуту;

- зменшувати витрати послуг шляхом пошуку більш дешевих матеріалів без втрати їх якості;

- заохочувати постійних клієнтів шляхом надання знижок на послуги.

12. Аналіз показників платоспроможності аналізованого підприємства показав, що його можна вважати неплатоспроможним. Для підвищення рівня платоспроможності підприємству ТОВ «Строй Груп Одеса» необхідно:

- прискорити погашення дебіторської заборгованості;
- акумулювати на рахунках грошові кошти, які необхідні для покриття інших поточних зобов'язань;
- вдосконалювати управління дебіторською та кредиторською заборгованістю;
- систематично проводити аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості;
- переглянути умови розрахунків із замовниками та постачальниками;
- не допускати простроченої кредиторської заборгованості, що призводить до зростання фінансових витрат.

13. Результати інтерпретації побудованої економіко-математичної моделі дозволяють запропонувати систему заходів щодо підвищення рівня платоспроможності ТОВ «Строй Груп Одеса» й відповідно, дотримання значення коефіцієнта загальної ліквідності на рекомендованому рівні (≥ 2), а саме:

Задля збільшення обсягів реалізації будівельних послуг ТОВ «Строй Груп Одеса» необхідно:

1. Реалізувати стратегію, яка полягає у тому, щоб принести до компанії нових цільових та потенційних клієнтів;
2. Запропонувати послуги за найнижчими цінами (вартість послуг можна зменшити шляхом пошуку більш дешевих матеріалів, але без погіршення якості будівельних робіт);
3. Підтримувати контакти з клієнтами. Для цього необхідно скласти базу даних з основними даними клієнтів.

Вважаємо, що надані рекомендації дозволять ТОВ «Строй Груп Одеса» підвищити ефективність системи обліку, аналізу та внутрішнього контролю розрахунків з дебіторами та кредиторами.

АНОТАЦІЯ

Шульгач К. О. «Обліково-аналітичне забезпечення та аудит розрахунків з дебіторами і кредиторами (на прикладі ТОВ «Строй Груп Одеса»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процеси забезпечення ефективності системи обліку та контролю розрахунків з дебіторами і кредиторами.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти та особливості ведення обліку, контролю та аналізу розрахунків з дебіторами та кредиторами на ТОВ «Строй Груп Одеса».

Проаналізовано систему обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «Строй Груп Одеса», розраховано та проаналізовано основні показники, які характеризують результати діяльності підприємства та ефективність використання ресурсів.

Запропоновано напрямки поліпшення обліку та внутрішнього контролю на підприємстві; на основі проведеного аналізу розроблено рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності та розрахунків з дебіторами та кредиторами на ТОВ «Строй Груп Одеса».

Ключові слова: розрахунки, дебітори, кредитори, облік, аналіз, контроль, аудит.

ANNOTATION

Shulhach K. O., «Accounting and analytical support and audit of settlements with debtors and creditors (based on the example of «Stroy Group Odesa», LLC)»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation» under the master`s program «Accounting, auditing and taxation of business activities». – Odessa National Economics University. Odessa, 2022.

Thesis consists of three chapters. Object of study is processes of ensuring the efficiency of the accounting system and control of settlements with debtors and creditors.

Thesis deals with theoretical aspects and features of accounting, control and analysis of settlements with debtors and creditors at the «Stroy Group Odesa» LLC.

Author analyzes the methods of accounting for settlements with debtors and creditors, the features of using their own chart of accounts at the enterprise, calculates and analyzes the main indicators that characterize the results of LLC «Stroy Group Odesa» and the efficiency of resource use.

The directions of improvement of the accounting and internal control at the enterprise are proposed, based on the analysis, recommendations are developed to improve the efficiency of LLC «Stroy Group Odesa».

Keywords: calculations, debtors, creditors, accounting, analysis, control, audit.